

**Ian P. McGreal (ed.),
Velké postavy východního
myšlení.
Slovník myslitelů,
Praha: Prostor 1998, 624 s.**

Díky Ianu P. McGrealovi, který koordinoval práci skupiny amerických badatelů, a vydavatelskému počínu nakladatelství Prostor si můžeme knihou *Velké postavy východního myšlení* (*Great Thinkers of the Eastern World*, 1995), jež tematicky navazuje na *Velké postavy západního myšlení* (Praha: Prostor 1997, ²1999), rozšířit skrovnou knihovničku encyklopedických a slovníkových prací věnovaných filosofickým a náboženským tradicím Východu.

Z dosud vydaných je třeba zmínit V. Miltnerovu *Malou encyklopedii buddhismu* (Praha: Práce 1997), *Malou encyklopedii hinduismu* (Brno: Atlantis 1996) od K. Wernera, *Slovníček vybraných pajmů* L. Bělky (in: E. Conze, *Stručné dějiny buddhismu*, Brno: Jota 1997, s. 175-230), *Encyklopedii indické mytologie, Postavy indických bájí a letopisů* (Praha: Libri 1998) J. Filipského. Fundamentální prací je *Lexikon východní moudrosti* (*Lexikon der östlichen Weisheitslehren*) adaptovaný pro české vydání pražskými orientalisty (Praha: Victoria Publishing – Olomouc: Votobia 1996). Recenzovaná kniha obsahuje i oddíl věnovaný islámu, nemohu se tedy nezmínit o dosud jediném českém slovníkovém zpracování tohoto tématu A. Křikavovou, M. Mendelem a Z. Müllerem, který je zahrnut do komparativního *Slovníku judaismus, křesťanství, islám* (H. Pavlincová a kol., Praha: Mladá fronta 1994).

Záměrem autorů *Velkých postav východního myšlení* bylo v podobě slovníkových portrétů především filosofů a náboženských myslitelů vytvořit fundovaný, čtivý, co možná nejsrozumitelnější úvod do plejády myšlenek a děl osobností, které určitým způsobem ovlivnily kultury Východu. Kniha je proto koncipována zvláště s ohledem na laické čtenáře jako úvod či průvodce jejich myšlením a dílem.

Z celkových 108 portrétů je 30 medailonů věnováno postavám Číny, 30 Indie, 26

Japonska, 6 Koreje a 16 případdo na islámský svět. Medailony jsou přehledně zpracovány, poskytují základní biografické a bibliografické údaje vybraného představitele (sedm hesel pojednává o klasických dílech zásadního významu). K okamžitému poučení slouží souhrn hlavních myšlenek uvedených ještě před samotným výkladem. Délka textů jednotlivých portrétů se pohybuje v rozmezí od 5 do 8 stran.

Ne vždy byvá výchozí záměr autorů a editorů – poskytnout laickému čtenáři spolehlivého průvodce, zároveň však představit co nejvíce osobností na minimálním prostoru a přitom se neuchýlit k přílišné povrchnosti – tak úspěšný. Jistě k tomu svým dílem přispěli i překladatelé-odborníci: J. Filipský (Indie), R. Heřman (Japonsko 1-7), V. Liščák (Čína), D. Nymburská (Japonsko 8-26, Korea) a L. Kropáček (Svět islámu). V části věnované Číně je vedle standardní české transkripce uveden rovněž zápis v současném čínském latinčkovém systému *pchin-jin* (*pinyin*).

Editor slovníku Ian P. McGreal přiznává, že volba myslitelů do jisté míry závisela na subjektivním úsudku autorů samých, kteří zohledňovali především proporční poměr mezi školami, směry a zeměmi. Výběr a zpracování medailonů jednotlivých osobností tak vypovídá o jejich individuálním badatelském přístupu. Některé významné postavy byly opomenuty – např. Džalálúddín Rúmí (1207-1273), Rámhmohan Ráj (1774-1833), z děl to jsou *Kodžiki* (8. st.), atd. –, naopak mnohé jiné, méně známé, se autoři rozhodli zařadit. Domnívají se totiž, že si zasluhují zvláštní pozornost a hlubší studium (s. 14).

Je potěšitelné, že redaktoři knihy připojili ke každému portrétu seznamy českých, případně slovenských překladů. Jen málo však naznačíř přidane seznamy sekundární literatury v češtině, která tak doplňuje – o nejnovejší tituly rozšířenou – cizojazyčnou literaturu zařazenou na konci knihy. Výběr české literatury bude jistě podroben kritice z řady oborů pro svou neúplnost. Zatímco oddíl o Číně byl doplněn o *Svět Číny. Kulturní atlas* autorů C. Blundenové, M. Elvina (Praha: Knižní klub 1997), v oddíle věnovaném Japonsku odkaz na *Svět Japonska. Kulturní atlas* M. Colcutta, M. Jansena a I. Kumakury

(Praha: Knižní klub 1997) nenajdeme. V téže části bychom stejně marně hledali jakýkoli odkaz na práci K. Wernera *Náboženství jižní a východní Asie* či E. Conzeho *Stručné dějiny buddhismu*, třebaže v nich najdeme k mnoha medailonům další upřesňující informace. Je překvapivé, že stejný osud potkal i kulturní atlas F. Robinsona *Svět islámu* (Praha: Knižní klub 1996), přestože je například na s. 149 ukázka z díla *Rumúz-i bichúdí* Muhammada Iqbála.

Takto bychom mohli pokračovat. Nejde mi o to hnidopišsky upozorňovat editory české verze knihy *Velké postavy východního myšlení* na nedůslednosti, které vznikly při konečné redakci díla, respektive při doplňování odkazů na české překlady a literaturu. Jsem veden ohledem na laického čtenáře, který po přečtení hesla (bez doplňující literatury či překladu) nabývá dojmu, že žádná neexistuje, ačkoli česká literatura k rozšíření informací k dispozici je. Příkladem může být medailon o S. Rádhákrišnanovi (s. 330-335), ve kterém není uveden český překlad *Indické filosofie* (I-II, Praha: ČSAV 1961-1962, překl. A. Janáček), přestože se na ni v portrétu o Gaudapádovi (na s. 251) odkazuje.

Knize *Velké postavy východního myšlení* to však příliš neubírá z její spolehlivosti v úkolu být průvodcem, který poskytuje čtenáři základní teoretickou průpravu pro další studium. (Jenom drobností je chyba v roce úmrtí Šankary na s. 255, kde má být správně uvedeno 820, nikoli 822 n. l.) K lepší a rychlejší orientaci slouží rejstřík – abecední seznam myslitelů. Na posledních stránkách knihy jsou představeni autoři – většinou univerzitní pracovníci. Přes zmíněné výhrady je česká verze *Velkých postav východního myšlení* Iana P. McGreala důležitou a vítanou přehledovou publikací.

ONDŘEJ SLÁDEK